

Lausunto / Keski-Suomen strategia 2025 - 2050 ja sen ympäristöselostus

Khall 04.10.2021 § 320

208/00.04.01/2021

Valmistelija: vs. kaupunginjohtaja Anna-Liisa Juurinen, puh 040 747 7736

Keski-Suomen liitto pyytää 8.10.2021 mennessä lausuntoa Keski-Suomen strategiasta 2025-2050 ja sen ympäristöselostuksesta.

Keski-Suomen maakuntahallitus käynnisti strategian laatimisen 23.10.2020. Maakuntahallitus päätti koota Keski-Suomen strategiaan:

- tahtotilan maakunnan pitkän aikavälin kehittämisestä vuoteen 2050 (maakuntasuunnitelma)
- lähivuosien yhteiset toimenpiteet ja arvio niiden rahoittamisesta vuosille 2022-2025 (maakuntaohjelma)
- älykkään erikoistumisen strategian vuosille 2021-2027, joka ohjaa EU:n alue- ja rakennepolitiikan rahoituksen käyttöä.

Keski-Suomen strategian teemat ja näkökulmat muodostuvat niistä asioista, jotka ovat maakunnan toimijoille yhteisiä, joiden edistämiseen tarvitaan maakunnallista yhteistyötä ja joiden toteuttamiseen on koottava monenlaisia voimavaroja.

Strategiaa on tehty koronapandemian aiheuttamassa poikkeuksellisessa tilanteessa. Strategiassa huomioidaan pidemmän aikavälin tavoitteet kriisistä selviämiseksi, myönteisen talous-, työllisyys- ja investointikehityksen varmistamiseksi sekä muutosjoustavuuden vahvistamiseksi.

Keski-Suomen strategiasta päättää uusi maakuntavaltuusto 3.12.2021.

Keski-Suomen strategia

Keski-Suomen maakunnan alueiden kehittämisen tavoitteena on edistää kestävä kehitystä, kasvua ja kilpailukykyä, asukkaiden hyvinvointia ja elinympäristön laatua. Strategiatyötä viitoittaa Marinin hallituksen keväällä 2020 tekemä päätös aluekehittämisen painopisteistä vuosille 2020–2023:

- ilmastomuutoksen hillintä ja luonnon monimuotoisuuden turvaaminen
- kestävä yhdyskuntakehitys ja toimivat yhteydet
- uudistuva elinkeinoelämä ja TKI-toiminnan vauhdittaminen
- osaaminen ja sivistys aluekehityksen voimavarana
- osallisuuden ja hyvinvoinnin lisääminen sekä eriarvoistumisen ehkäisy

Keski-Suomen strategiatyöskentelyn tavoitteena on ollut tuottaa aluekehityksen muutokset tunnistava, tulevaisuutta ennakoiva ja yhteistä toimintaa jäntevästi suuntaava Keski-Suomen strategia. Hyvä strategia auttaa myös erottautumaan muiden maakuntien joukossa.

Hyvinvoinnin, osaamisen, työllisyyden ja yrityselämän uudistumisen rinnalle nousevat myös Keski-Suomessa nykyistä vahvemmin ilmastonmuutoksen hillintä ja luonnon monimuotoisuuden turvaaminen. Kestävä kehitys ja digitalisaatio koskevat kaikkia painopisteitä.

Strategian visiona on, että Keski-Suomi menestyy rakentamalla kestävää, osaavaa ja kansainvälistä maakuntaa, jossa ihmiset voivat hyvin.

Maakunnan arvot, joihin vision toteuttamisessa nojataan, ovat:

- ihmisyys ja empatia
- edistyksellisyys, uteliaisuus ja rohkeus
- oikeamielisyys ja vastuullisuus

Keski-Suomen strategia 2025-2050 pohjautuu kokonaiskestävyyden pyrkimykselle. Kokonaiskestävyys tarkoittaa neljän periaatteen yhtäaikaista täyttymistä:

- Talous on kestävä, kun kaikki toiminta on sekä taloudellisesti tehokasta että ympäristöä säästävää. Talouden kasvumme ei perustu luonnonvarojen hävittämiseen, velkaantumiseen tai hyvinvoinnin heikkenemiseen.
- Luonnonvarojen käyttö on kestävä, kun luontomme monimuotoisuus säilyy ja ihmiset toimivat luonnon sietokykyä kunnioittaen.
- Keski-Suomi on yhteisönä kestävä, kun hyvinvointi jakautuu tasapuolisesti. Kaikilla ihmisillä on mahdollisuus osallistua ja ottaa vastuuta omassa elämässään. Suomen keskellä sijaitsevana maakuntana saavutettavuus on meille tärkeää.
- Keskisuomalainen identiteetti on kestävä, kun se lujittaa vuorovaikutusta, suvaitsevaisuutta ja kumppanuutta.

Jämsän kaupungin lausunto on valmisteltu työryhmässä. Työhön osallistuivat matkailu- ja markkinointijohtaja Ulla Haggrén, yrityspalvelupäälliköt Marko Leppänen, Joonas Nurminen ja Jani Viitasaari, opistojen rehtori, kehittämispäällikkö Sini Käkönen sekä vs. kaupunginjohtaja Anna-Liisa Juurinen.

Lausunto pyydetään antamaan lausuntopalvelu.fi osoitteessa ja lausunnossa pyydetään erityisesti ottamaan kantaa seuraaviin kysymyksiin:

Arvioikaa yleisellä tasolla Keski-Suomen strategialuonnosta

Onko sisällössä ja painotuksissa huomioitu riittävästi Keski-Suomen tulevaisuuden näkymät? Puuttuuko jotain tärkeää?

Jämsän kaupungin lausunto:

Keski-Suomen strategia on laaja-alainen ja se pohjautuu mm. skenaariotyöhön, jota on tehty yhdessä Keski-Suomen tulevaisuusryhmän ja eri alojen asiantuntijoiden kanssa. Jämsän kaupunki toteaa lausuntonaan, että Keski-Suomen strategiassa tulevaisuuden näkymiä on arvioitu ansiokkaasti ja laajasti.

Strategia antaa tukea bio- ja kiertotalouden, hyvinvoinnin ja uudistuvan teollisuuden kasvun, kannattavuuden ja vastuullisuuden tavoitteille. Onko valinnoissa huomioitu riittävästi globaalit näkymät ja Keski-Suomen vahvuudet?

Jämsän kaupungin lausunto:

Jämsän kaupunki katsoo, että valinnoissa on huomioitu Keski-Suomen vahvuudet, mutta esittää että hyvinvoinnin sijaan strategiseksi kärjeksi nimettäisiin matkailu- ja hyvinvointitalous. Matkailua olisi muutoinkin syytä nostaa vahvemmin esiin erikoistumisen valinnoissa.

Edelleen Jämsän kaupunki toteaa, että strategiassa tulee huomioida äkillisten muutostilanteiden vaikutukset valittujen erikoistumisalojen tulevaisuuksiin. Äkilliset muutostilanteet muuttavat globaalia markkinaa nopeasti, minkä vuoksi muutostilanteiden johtamisen osaaminen ja yritysten muutoskyvykkyyden kasvattaminen sekä osaamisen kehittäminen laajemminkin on syytä nostaa esiin Keski-Suomen valinnoissa ja maakunnan menestystekijänä.

Arvioikaa painopisteen, kasvun maaperä, sisältöjä. Onnistummeko näillä talouden ja uusiutumisen toimenpiteillä edistämään Keski-Suomen menestymistä? Mitä näkökohtia pidätte strategian toteutuksessa tärkeinä omassa organisaatiossanne?

Jämsän kaupungin lausunto:

Jämsän kaupunki katsoo, että kasvun maaperää tulee lannoittaa myös maakuntakeskuksen ulkopuolella. Jämsän kaupungilla on erittäin myönteiset kokemukset korkeakoulujen kanssa tehdystä koulutusyhteistyöstä ja se tulisi kirjata maakunnan strategiaan tavoitteeksi.

Jämsän kaupunki katsoo edelleen, että myönteisellä mielikuvalla, tunnelmajohtamisella ja hyvällä fiiliksellä on suuri merkitys sille, minkälainen maakunnan kasvun maaperän on.

Arvioikaa painopisteen, kestävän maailman kasvattaja, sisältöjä.

Onnistummeko näillä toimenpiteillä sopeuttamaan toimintaamme lähemmäs maapallon kantokykyä? Mitä näkökohtia pidätte strategian toteutuksessa tärkeinä omassa organisaatiossanne?

Jämsän kaupungin lausunto:

Jämsän kaupunki katsoo, että esitetyillä keinoilla pyritään vaikuttamaan erityisesti yritystoiminnan ja julkisen sektorin

toimintaan. Kestävän kehityksen näkökulmasta muutoksen keskiössä on myös kuluttaja kulutustottumuksineen. Jämsän kaupunki katsoo, että strategian toimenpidevalikoimaan tulee tuoda kuluttajatottumuksiin vaikuttavia keinoja.

Jämsän kaupunki tulee omalta osaltaan sitoutumaan kestävän maailman kasvattajaksi lähiaikoina laadittavan ympäristöohjelman mukaisesti.

Arvioikaa painopisteen, Se, joka on keskellä, sisältöjä.

Onnistummeko näillä toimenpiteillä vahvistamaan yhteisöjämme ja saavutettavuuttamme? Mitä näkökohtia omassa yhteisössänne pidätte strategian toteutuksessa tärkeinä?

Jämsän kaupungin lausunto:

Keski-Suomen strategiassa nostetaan esiin väylähankkeina TEN T ydin- ja kattavan verkon kohteet sekä pääratahanke. Jämsän kaupunki toteaa lausuntonaan, että maakunnallisessa strategiassa tulee huomioida myös alemman tieverkon kehittämistarpeet elinkeinoelämän näkökulmasta sekä yhteydet naapurimaakuntiin. Kaksoisraide tulisi mainita pääratahankkeen yhteydessä. Edelleen Jämsän kaupunki toteaa lausuntonaan, että se pitää tärkeänä tavoitteena edistää työssäkäyntiä ja asiointia joukkoliikennettä kehittämällä. Päärata + hankkeen yhteydessä tulee tarkastella, arvioida ja edistää lähiraideliikennettä Jyväskylän ja Tampereen välisellä ratayhteydellä.

Jämsän kaupunki pitää tärkeänä tavoitteena houkuttelevia ja toimivia luontoliikuntareittejä, mutta tuo esiin samalla huolensa reitistöjen investointien ja kunnossapidon resursoinnista. Reitistöjen kehittäminen Keski-Suomen maanomistusoloissa on erilaista, kun esim. pohjois-Suomessa valtion mailla.

Arvioikaa painopisteen, Sydän Suomen, sisältöjä.

Onnistummeko näillä toimenpiteillä lujittamaan keskisuomalaista vuorovaikutusta, suvaitsevaisuutta ja kumppanuutta. Mitä näkökohtia pidätte strategian toteutuksessa tärkeinä omassa organisaatiossanne?

Jämsän kaupungin lausunto:

Jämsän kaupunki toteaa lausuntonaan, että strategia lujittaa keskisuomalaista vuorovaikutusta, suvaitsevuutta ja kumppanuutta, mikäli sen toteuttamiseen sitoudutaan. Edelleen Jämsän kaupunki pitää tärkeänä tavoitteena, että maakunnallisten verkostojen lisäksi, strategiseksi tavoitteeksi on kirjattu Keski-Suomen roolin vahvistaminen kansallisissa ja kansainvälisissä verkostoissa.

Jämsän kaupunki pitää tärkeänä edistää eteläisessä Keski-Suomessa äkillisen rakennemuutoksen helpottamiseen tähtääviä toimenpiteitä

ja huolehtia edunvalvonnasta tukialuejaon uudelleenratkaisemiseksi sekä valtakunnallisesti, että EU-tasolla.

Mittarit

Mitä tärkeää puuttuu? Onko jotain tarpeetonta?

Jämsän kaupungin lausunto:

Strategian mittaristo on vielä osin keskeneräinen.

Jämsän kaupunki ehdottaa mittariston täydentämistä esimerkiksi seuraavilla mittareilla

Kasvun maaperä:

- kunnossa olevat luontoliikuntareitit (km)

Kestävän maailman kasvattaja:

- kiertotalousyritysten liikevaihdon kehittyminen
- vastuullisuusinvestoinnit (esim myönnetyt energiatuet)

Se, joka on keskellä:

- ulkomaalaiset opiskelijat
- työperäiset maahanmuuttajat
- majoitustilasto / ulkomaisten matkailijoiden osuuden kehittyminen

Sydän Suomen

- osallistuva budjetointi käytössä kunnissa / kpl
- mielikuvatutkimus

Viiden skenaarion pohjalta on koottu toimenpiteet, joista meidän on huolehdittava kaikissa olosuhteissa - on tulevaisuus millainen tahansa.

Onnistummeko toimenpiteillä vastaamaan eri skenaarioihin? Puuttuuko jotain tärkeää? Onko jotain tarpeetonta?

Jämsän kaupungin lausunto:

Jämsän kaupunki toteaa lausuntonaan, että erilaisiin tulevaisuuksiin varautuminen on tärkeää. Jämsä lisäisi välttämättömiin toimenpiteisiin työvoiman liikkuvuuden parantamiseen tähtäävät toimet, sillä jatkossakin suuri osa maakunnassa tehtävästä työstä tulee olemaan työvoimavaltaista.

Visionamme on, että Keski-Suomi menestyy rakentamalla kestävä, osaavaa ja kansainvälistä maakuntaa, jossa ihmiset voivat hyvin.

Onko visiossa oikeat ainekset? Miten muotoilisitte visiotaamme?

Jämsän kaupungin lausunto:

Hyvä visio on näkemys maakunnan tulevaisuuden tavoitetilasta ja vastaa kysymyksiin kenelle, mitä varten ja minkälainen Keski-Suomen maakunta on 2050.

Jämsän kaupunki ei muotoile visiota uusiksi, mutta toteaa että vision viimeisessä lauseessa, ”jossa ihmiset voivat hyvin”, todetaan tärkein.

Keski-Suomen tulisi olla hyvinvoinnin maakunta, jossa olisi työtä tekijöille ja jossa asuvat ihmiset ja toimivat yritykset voivat hyvin.

Mitä evästyksiä haluatte antaa strategian toteutusta varten?

Jämsän kaupungin lausunto:

Jämsän kaupunki toteaa lausuntonaan, että Keski-Suomen strategian vahvuutena on, että samaan linjakkaaseen aluekehittämisen strategiakokonaisuuteen on koottu maakuntasuunnitelman, maakuntaohjelman ja älykkään erikoistumisen strategian kokonaisuudet.

Keski-Suomen strategiakokonaisuus on laaja ja pitkäkestoinen, mistä seuraa, että sen jalkauttaminen kuntiin, yrityksiin, koulutusorganisaatioihin, yhteisöihin, jne on haaste. Ilman laajaa yhteistä sitoutumista tavoitteiden saavuttaminen on taas haasteellista.

Keski-Suomen strategiakokonaisuuden ymmärrettävyyttä ja jalkauttamisen onnistumista voidaan parantaa mm. viestinnän keinoin. Jämsän kaupunki katsoo, että strategia olisi hyvä tiivistää olennaiseen. Vähemmän on enemmän, kun toimijoita sitoutetaan strategian toimeenpanoon. Edelleen olisi hyvä pohtia toimijoiden roolia strategian toimeenpanossa. Näin suurta kokonaisuutta ei voi vastuuttaa maakunnan liiton toimeenpantavaksi, vaan sen toimeenpanossa on rooli kaikilla keskisuomalaisilla.

Kertokaa muut kommenttinne strategian viimeistelyä varten.

Jämsän kaupungin lausunto:

Jämsän kaupunki toteaa, että Keski-Suomen strategiaa tulee täydentää mm. mittareiden osalta. Viimeistelyssä kannattaa arvioida, kunka laaja lopullinen strategia on ja miltä osin asiat esitetään liiteaineistoissa. Mikäli mahdollista strategiasta kannattaa laatia tiivis handout, johon tiivistetään oleellisin.

Toimivalta, johon päätös perustuu:

Hallintosääntö § 25

Ehdotus

Hallintojohtaja Auli Korhonen

Kaupunginhallitus antaa esittelytekstin mukaisen lausunnon Keski-Suomen strategiaan 2025 - 2050 ja sen ympäristöselostukseen

Päätös

Ehdotus hyväksyttiin.